

ПРАВОВІ КОЛІЗІЇ В КРЕДИТНОМУ ЗАКОНОДАВСТВІ УКРАЇНИ

Норми чинного законодавства України, якими регулюються кредитні відносини, на думку багатьох практиків банківської справи, ще не сповна відповідають потребам сьогодення. Не всі діючі законодавчі та нормативні документи, що регулюють проведення комерційними банками кредитних операцій, мають чіткий системний характер і тому не забезпечують постійного розвитку кредитного ринку в Україні. Крім того, положення багатьох чинних нормативно-правових актів мають суттєві розбіжності та протиріччя. Це гальмує процес нарощування комерційними банками кредитного портфеля, а отже, не дає змоги повною мірою задовольняти зростаючі потреби економіки держави [1, с. 46].

На сучасному етапі правовідносини у сфері кредитування регулюються в основному нормами Господарського кодексу, Цивільного кодексу України, Законів України «Про Національний банк України», «Про банки і банківську діяльність», «Про іпотеку», «Про іпотечне кредитування», в яких містяться загальні норми та положення з питань банківського кредитування, грошово-кредитної політики, захисту прав та інтересів кредиторів і забезпечення стабільності усієї банківської системи. При цьому права банків зафіксовані у цих та інших законах ігноруються. Отже, у нормативно-правовому аспекті доцільно удосконалити регулятивну базу, в тому числі закони, які захищають права кредиторів. Зокрема, прийняти Закон України «Про банківське кредитування» з урахуванням об'єктивних законів функціонування кредиту, принципів та умов організації кредитування, де визначити відповідальність як банку, так і позичальника, а також держави [2, с. 133].

Однією з ключових проблем з якою зіткнулася наша держава та національна фінансова система є нестабільність валютного (обмінного) курсу гривні у співвідношенні до інших валют [3, с. 54]. Ця проблема зачіпила усі сектори суспільного життя, та чи не найбільш суттєво вона вплинула на правове становище громадян, які у продовж, особливо минулого року, отримували «валютні кредити» на споживчі та інші потреби, йдеться про кредити, які виражалися в іноземній валюті. За умов стабільності валютного курсу протягом останніх років, у громадян не виникало, жодних сумнівів у їх спроможності повернути взяті в кредит кошти. Тим більше, що попит на такі кредити «підігрівся» окремими

заявами політиків та інших осіб, які компетентно заявляли про стабільність курсу [4, с. 97].

Серйозними недоліками для регулювання кредитних відносин є внесення частих змін до законів невдовзі після їх прийняття. Часті зміни та доповнення до законів не сприяють стабільності банківського законодавства і негативно впливають на практику його засосування суб'єктами господарювання. За роки незалежності держави Правління Національного банку України неодноразово змінювало нормативні акти (інструкція, положення, правила) з окремих питань кредитної діяльності [5, с. 20].

Відповідні зміни можна впроваджувати лише при відповідному їх нормативному забезпеченні, тобто шляхом удосконалення діючого законодавства, що стосується деталізації, пріоритетів, форм забезпечення повернення позик через гарантії надані самими позичачниками; резервування частини коштів комерційних банків в Національному банку та при звільненні їх від оподаткування. Інші наведені пропозиції стосуються удосконалення механізму застосування законів, що може значно вплинути на зменшення імовірності появи збитків по наданим кредитам, гарантування прибутковості та збереження фінансової стабільності в майбутньому періоді [6, с. 29].

Література

1. Бакун О. Проблеми та перспективи розвитку банківської системи України / О. Бакун // Вісник НБУ. – 2005. – № 1. – С. 45 – 49.
2. Бугель Ю. Напрямки удосконалення системи банківського кредитування / Ю. Бугель // Світ фінансів. – 2008. – № 2 (15). – С. 132 – 136.
3. Оплачко Л. Кредитування як банківська операція / Л. Оплачко // Право України. – 2003. – № 2. – С. 52 – 57.
4. Владчин У. В. Роль кредитування в економічному зростанні України / У. В. Владчин // Фінанси України. – 2004. – № 1. – С. 96 – 102.
5. Костюченко А. О. Банківське право: Підручник / А. О. Костюченко. – К.: Атіка, 2011. – 376 с.
6. Марцин В. С. Проблеми законодавчого регулювання кредитного ринку України / В. С. Марцин // Фінанси. – 2001. – № 3. – С. 25– 29.